

Maatschappelijke Ontwikkelingen
Economische Zaken

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Rijswijk Educatie- en Informatie Centrum
Kesslerpark

datum 25 januari 2022
bijlage(n)

1. Aanleiding

In deze brief wordt u op de hoogte gesteld van de ontwikkeling en activiteiten van het Rijswijk Educatie- en Informatie Centrum (REDIN). REDIN is het kennis- en informatiecentrum gericht op de energietransitie, gelieerd aan het Rijswijk Center for Sustainable Geo-energy (RCSG), gevestigd op Kesslerpark.

In 2018 heeft Kadans Science Partner het voormalig Shellcomplex op Kesslerpark gekocht. In het inmiddels tot 'At The Park' benoemde complex is vanaf het begin het RCSG gevestigd, een initiatief van TNO, het ministerie van Economische Zaken en Koninkrijksrelaties (EZK), Energiebelangen Nederland (EBN), de provincie Zuid-Holland (PZH) en de gemeente Rijswijk. In het voormalig olie- en gasboringen fieldlab van Shell exploiteert TNO hier nu een open innovatiecentrum voor onderzoek naar renewable (geo)energy en boringen. Het RCSG, TNO maar ook EPO in Rijswijk zijn belangrijke magneten voor bedrijven en organisaties en de verdere ontwikkeling van een kennis en innovatie (faciliteiten)campus met samenwerkingen in een 'ecosysteem' rondom renewable (geo)energy.

Via het REDIN, stimuleren we verdere samenwerking met (vak)onderwijs en bedrijven in de triple HELIX op de thema's educatie, kennis, innovatie en energietransitie. Er is grote interesse vanuit educatie- en voorlichtingsoogpunt voor een fysiek informatie- en bezoekerscentrum en vanuit zowel bedrijven, onderwijs als de arbeidsmarkt voor een campuslocatie waar talenten in elkaars nabijheid kunnen worden opgeleid.

We jagen daarbij een ecosysteem aan voor bedrijven en organisaties, waarin diverse typen organisaties verdere samenwerkingen kunnen aangaan; van grote onderzoeksinstituten tot startups, scholen en faculteiten. De kruisbestuiving met het industriële achterland, zoals R&D bedrijven op het gebied van warmtepompen, vakonderwijs voor installateurs of een (neven)kantoor van een internationale geo-energy organisatie liggen voor de hand en maakt de campus aantrekkelijk voor bedrijven en organisaties binnen de sector. Ook de regio ziet de economische meerwaarde van de campus met ecosysteem. Zo dragen zowel de MRDH, Provincie Zuid-Holland als gemeente Den Haag financieel bij aan deze ontwikkeling. Vanuit Rijswijk jagen we de ontwikkeling aan via het coronamaatregelenpakket Rijswijk.

2. Kerninformatie

Waarom een educatie- en informatiecentrum?

De activiteiten van het RCSG richten zich primair op de ontwikkeling en de verificatie van nieuwe technische oplossingen voor ondergrondse toepassingen om de energietransitie mogelijk te maken. Het draagt daarmee bij aan het realiseren van een verschuiving van het gebruik van fossiele brandstoffen naar een duurzame energieopwekking en een gezonder en veilig klimaat. Betrokken partners van zowel het RCSG, als bij de energietransitie en de economische ontwikkeling van Rijswijk, zien daarnaast kansen in de vorming van een publiek-private samenwerking (PPS) en zo ook bij

te dragen aan de economische en maatschappelijke aspecten van de energietransitie. De uitdagingen van de energietransitie zijn immers meer dan sec een technologische ontwikkeling. Zo is er vanuit de partners:

- behoefte aan voorlichting richting inwoners en overheden, maar ook naar bedrijven en studenten: er is een maatschappelijke zorg en onbekendheid rondom het gebruik van aardwarmte en de gevolgen daarvan voor de ondergrond;
- behoefte aan representatie voor bedrijven: als gevolg van nog een beperkte Return on Investment wordt een deel van de financiële risico's momenteel door overheden afgedekt via subsidies (stimuleringsregeling duurzame energieproductie, SDE+ en SDE++). Meer business-to-business is nodig om kennis te delen, verdere samenwerkingen aan te gaan, de afzet te vergroten en zo de (marginale) kosten van de energietransitie omlaag te brengen;
- behoefte aan netwerken tussen actoren die nodig zijn om de doelen te bereiken: om ontwikkelingen te concretiseren is meer samenwerking nodig tussen de verschillende betrokken partijen. Denk daarbij aan kennisdeling, netwerken, het benutten van elkaars expertise en het gezamenlijk tot oplossingen komen;
- behoefte aan (om)scholing en opleiding: tot slot staan we voor de grote maatschappelijke uitdaging om te voorzien in voldoende en geschikt opgeleide arbeidskrachten voor het concreet kunnen uitvoeren van de energietransitie.

Wat gaan we dan doen?

Met de vorming van een publiek-private samenwerking REDIN realiseren we in Rijswijk, als verlengstuk van het RCSG, een economisch cluster rondom de energietransitie met ook een fysiek centrum op At the Park. We vormen een totaal ecosysteem met een netwerk aan bedrijven, start- en scale-ups, onderwijs en organisaties en waar sprake is van een intensieve samenwerking met en tussen al deze partijen. Zo vormen we de signatuur van het gebied. We creëren een aantrekkelijk expertisecentrum zoals het The Hague Security Delta in Den Haag of The Green Village in Delft dat zijn.

Het fysieke centrum naast het RCSG op At the Park krijgt de toepasselijke naam 'de Energy Cave'. Het is een multifunctioneel inzetbare ruimte die gebruikt kan worden als bezoekers- en informatiecentrum, als vergader- en netwerklocatie en als leslocatie voor onderwijs-, vakopleidings- en of moduleprogramma's. In de Energy Cave wordt de toepassing van geothermie fysiek zichtbaar gemaakt. Onder meer doordat de bezoekers via het trappenhuis letterlijk afdalen in de ondergrond die is geschilderd op de wanden in het trappenhuis.

Educatie-, onderwijs- en trainingslocatie

Vanuit verschillende onderwijsinstellingen en op diverse opleidingsniveaus worden kansen gezien om programma's gericht op geothermie en/of de energietransitie breed, te ontwikkelen en op deze locatie aan te bieden. Dit op zowel wetenschappelijk als op praktisch gericht niveau, maar ook op het niveau van het basis- en voortgezet onderwijs waarbij het gaat om het creëren van een doorgaande leerlijn gericht op technische beroepen. Ook is er belangstelling uit het bedrijfsleven om personeel (om) te scholen of om zich te verdiepen in geothermische mogelijkheden als energiebron voor het eigen bedrijf. Het voormalige gebruik van Shell als opleidingslocatie maakt dat het gebouw uitstekend uitgerust is voor deze doeleinden.

Bezoekers- en informatiecentrum

De energietransitie roept een diversiteit aan (maatschappelijke) vragen op. Voor bewoners en andere particulieren kan het centrum hét expertisecentrum zijn waar informatie te verkrijgen is over de energietransitie, warmtenetten en de toepassing van geothermie specifiek. Voor andere gemeenten kan het centrum daarmee als voorbeeld dienen hoe informatie over dit soort essentiële vragen op een heldere en begrijpbare manier te communiceren naar haar inwoners toe. Ook voor ambtenaren betrokken bij gebiedsontwikkelingen en/of andere vraagstukken in de bebouwde omgeving gerelateerd aan de energietransitie, kan dit centrum als informatiecentrum worden benut voor kennisdeling.

Netwerk- en vergaderlocatie

De plek is tot slot ook inzetbaar voor vergaderingen, om te netwerken en voor bijeenkomsten van bijvoorbeeld (semi)overheid en organisaties. Partners van de publiek-private samenwerking REDIN en externen kunnen deze plek gebruiken als een professioneel ontmoetingscentrum in de regio voor geothermie en energietransitie in zijn algemeenheid. Met de Energy Cave naast het RCSG op At the Park, verbinden we de energietransitie en specifiek geothermie nog meer aan Rijswijk.

Hoe gaan we dit realiseren?

Om te komen tot een publiek-private samenwerking is een gedragen, ambitieus en concreet integraal plan nodig. De eerste stappen hiervoor zijn reeds gezet door het voeren van gesprekken met potentiële partners binnen zowel het bedrijfsleven als het onderwijs en het uitzetten van de eerste lijnen. Zie voor een overzicht van het krachtenveldanalyse de bijlage bij deze brief.

Concreet werken we de komende zes maanden de propositie en een strategie- en businessmodel uit. Dit doen we in co-creatie met een coalitie van partners vertegenwoordigd uit zowel het onderwijs, het bedrijfsleven als de overheid. We maken de doorvertaling van interesses en ambities naar de gezamenlijke missie en een strategisch plan met levensvatbaar businessmodel. We werken daarbij het commitment en inbreng van de partners uit naar een concreet organisatie-, besturings- en financieringsmodel.

1. Gevolgen en/of vervolgtraject

Na een periode van inventarisatie van mogelijkheden, gesprekken met partners en concrete eerste financiële bijdragen, is het nu tijd voor het uitwerken van een concreet plan van aanpak om te komen tot een publiek-private samenwerking REDIN en succesvol ecosysteem. Met de partners gaan we aan de slag. In juni wordt u geïnformeerd over de vooruitgang van dit proces.

Met vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester (wnd),

P.M. Schuit

mr.drs. G.A.A. Verkerk

Bijlage(n):

1. Krachtenveldanalyse

Krachtenveldanalyse

Afgelopen jaar hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met zowel bedrijfsleven, onderwijsorganisaties als belangenverenigingen inzake de ontwikkeling van REDIN en hun mogelijke bijdrage hierin. Deze gesprekken hebben geleid tot meer en mindere concrete verbintenissen. Hieronder een overzicht:

- The Hague Business Agency (THBA): geven aan grote kansen te zien in de doorontwikkeling van dit ecosysteem gericht op geothermie. Dit vanwege de unieke aanwezigheid van en verbinding met het RCSG en het feit dat Geothermie elders in Nederland nog niet die aandacht krijgt dat het hier in de regio heeft. In de verdere uitwerking van de positionering zal THBA als acquisitieorganisatie van de regio Haaglanden nauw worden betrokken.
- International Geothermal Association (IGA): het IGA kent nauwe banden met het RCSG en geeft aan graag onderdeel uit te willen maken van het ecosysteem hieromheen.
- Geothermie Nederland: als grootste belangenvereniging verenigt Geothermie Nederland alle ondernemingen en organisaties met een zakelijk belang in de geothermiesector. Geothermie Nederland zet zich met haar leden in voor de beschikbaarheid van duurzame en betaalbare warmte voor burgers en bedrijven. Vanuit die ambitie zien zij de ontwikkeling van REDIN als potentiële entiteit om met name op gebied van informatie, kennisdeling en ontwikkeling van onderwijsprogramma's met partners samen te werken en het ecosysteem verder te versterken.
- Energie Belangen Nederland (EBN): als mede-initiatiefnemer van het RCSG volgt EBN de ontwikkeling van REDIN op de voet. EBN is daarbij financier van Daryl Education, een partij die masterclasses Geothermie verzorgt voor het VO en waar wij in samenwerking met gemeente Den Haag gesprekken mee voeren hoe deze ook voor VO-scholen in Rijswijk aan te kunnen bieden.
- TNO: is hét kennisinstituut en naast mede-initiatiefnemer ook operationeel verantwoordelijk voor het RCSG. TNO is bekend met en faciliteert de uitvoering van vertrouwelijke onderzoeken in het RCSG, bewaakt de positie van het centrum en ondersteunt de transfer van de ontwikkelde technologie en producten naar een markttoepassing. Het RCSG dient zelfstandig en los te worden gezien naast REDIN, beide hebben hun eigen begroting en exploitatie.
- Provincie Zuid-Holland: ook PZH is mede-initiatiefnemer van het RCSG. PZH ziet ook belangen voor het krijgen van maatschappelijk draagvlak en in het kader van de ambitie met betrekking tot leven lang ontwikkelen. Concreet is er vanuit PZH al een financiële bijdrage geleverd van € 20.000 voor de inrichting van en communicatie rondom de Energy Cave.
- Shell: met het vertrek van Shell uit Rijswijk is er ca 60.000 m2 extra leegstand in Rijswijk bijgekomen. Vanuit dit kader voelt Shell zich medeverantwoordelijk voor een goede invulling van At the Park en is daarmee ook convenantpartner in de campusontwikkeling van At the Park. Daarnaast sluit de ontwikkeling van de publiek-private samenwerking REDIN aan op de eigen impactagenda met thema's als onderwijs en techniek.
- Kadans Science Partner (Kadans): als projectontwikkelaar en vastgoedeigenaar van At the Park heeft Kadans natuurlijk een commercieel belang. Uitgangspunten en kaders voor de ontwikkeling van At the Park zijn vastgelegd in onder andere de campusvisie en het ontwikkelkader waarbij wordt ingezet op een kennis-, innovatie- en faciliteitencampus voor bedrijven en organisaties die elkaar willen opzoeken om samen te werken op het gebied van onderzoek, kennis, innovatie. Vanuit de campusontwikkeling is Kadans als partner ook betrokken bij de ontwikkeling van de publiek-private samenwerking REDIN. Concreet uit zich dit in een jaarlijkse huurkorting van € 15.000 komende 5 jaar voor de huur van de ruimte van de Energy Cave.
- Regio(gemeenten): er bestaat een bestuurlijke overlegstructuur rondom de ontwikkeling van Kesslerpark en de campus. Zowel de MRDH, Provincie als de gemeenten Den Haag als Delft hebben in dit overleg aangegeven de campusontwikkeling als economische versterking van de regio te zien. Gemeente Den Haag ziet ook mogelijkheden met de Energy Cave en heeft concreet een financiële bijdrage van € 20.000 ten behoeve van het bezoekers- en informatiecentrum toegekend. Verder is recent door Gemeente Delft en Gemeente Rijswijk een bestuursovereenkomst

ondertekend. Hierin zijn wederzijdse inspanningen vastgelegd betreffende de realisatie van studentenhuysvesting door Rijswijk enerzijds en de bijdrage aan de ontwikkeling van het ecosysteem door Delft anderzijds. Het bouwen van een substantieel aantal wooneenheden voor studenten op At the Park levert een positieve bijdrage aan de Delftse huisvestingsvraag van studenten. Andersom kan Delft met de TU/Delft ondersteuning bieden aan het uitbouwen van de campus tot een volwaardig ecosysteem met ook onderwijs, vakopleidingen, onderzoek, kennis en gerelateerde bedrijvigheid in vorm van start- en scale ups.

- ROC Mondriaan: in samenwerking met bedrijven, instellingen, gemeenten, voortgezet onderwijs en het hoger beroepsonderwijs in de regio leidt het ROC jongeren op MBO-niveau op. Focus ligt daarbij op het optimaal verbinden van het onderwijs met het (regionale) bedrijfsleven. ROC Mondriaan ziet kansen in de verbinding tussen REDIN en de campus Techniek & ICT van Mondriaan, waaronder ook het Kennis- en Praktijkcentrum Energietransitie valt.
- Sterk Techniek Onderwijs Haaglanden (STOHA): STOHA is onderdeel van het landelijke programma Sterk Techniek Onderwijs en kent de volgende doelstellingen:
 - o Versterken en verbeteren van de innovatie en de kwaliteit van het beroepsonderwijs;
 - o Een dekkend en doelmatig techniekonderwijsaanbod;
 - o Het vergroten van de huidige instroom in het technisch vmbo;
 - o Het vergroten van de doorstroom van vo naar het technisch mbo zowel vanuit de technische profielen als de niet-technische profielen en de theoretische leerweg.Vanuit het netwerk van STOHA worden de mogelijkheden onderzocht voor het ontwikkelen van een awareness programma / hotspot voor VMBO-leerlingen rondom energietransitie, techniek en geothermie.
- Installatie Werk Nederland (IWN): als ketenpartner van de technische installatiebranche en het episch centrum van alles wat met installatietechniek te maken heeft, heeft IWN de focus op het opleiden van jongeren, maar daarnaast richten zij zich ook op het bijscholen van vakmensen en leiden zij-instromers op. IWN leidt daarbij op voor PV systemen en warmtepompen.